

PHYSICS

NCERT - NCERT Physics(Gujarati)

ચુંબકત્વ અને દ્રવ્ય

Example

1. એક સમક્ષિતિજ સમાન ચુંબકીય ક્ષેત્રમાં $6.7 \times 10^{-2} Am^2$ જેટલી ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટ ધરાવતી સમક્ષિતિજ રાખેલી ચુંબકીય સોય, પોતાની

શિરોલંબ ભૌમીતિક અક્ષને અનુલક્ષીને $6.7s$ માં 10 દોલનો પૂર્ણ કરે છે. જો આ ભ્રમણા ક્ષને અનુલક્ષીને તેની જડત્વની યાકમાત્રા $7.5 \times 10^{-6} kgm^2$ હોય તો લગાડેલું બાહ્ય ચુંબકીય ક્ષેત્ર કેટલું હશે ?

[Watch Video Solution](#)

2. $800G$ જેટલા ચુંબકીય ક્ષેત્રમાં ક્ષેત્ર સાથે 30° કોણે એક નાનો ગાજિયો ચુંબક મૂકતા તે $0.016Nm$ જેટલું ટોર્ક અનુભવે છે તો આ ચુંબકની ચુંબકીય દ્વિ-ધ્રુવી યાકમાત્રા (મેગ્નેટિક ડાઇપોલ મોમેન્ટ) કેટલી હશે ?

[Watch Video Solution](#)

3. $800G$ જેટલા ચુંબકીય ક્ષેત્રમાં ક્ષેત્ર સાથે 30° કોણે એક નાનો ગાજિયો ચુંબક મૂકતા તે $0.016Nm$ જેટલું ટોર્ક અનુભવે છે તો આ ચુંબકને તેની સ્થાયી સમતોલન સ્થિતિમાંથી અસ્થાયી સમતોલન સ્થિતિમાં લઈ જવા માટે કેટલું કાર્ય કરવું પડશે ?

[Watch Video Solution](#)

4. $800G$ જેટલા ચુંબકીય ક્ષેત્રમાં ક્ષેત્ર સાથે 30° કોણે એક નાનો ગાજિયો ચુંબક મૂકતા તે $0.016Nm$ જેટલું ટોર્ક અનુભવે છે તો હવે, આ ચુંબકને બદલે 1000 આંટાઓ

અને $2 \times 10^{-4} m^2$ જેટલા આડછેદના ક્ષેત્રફળવાળો સોલેનોઈડ લઈએ તો તેની ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટ, ઉપરોક્ત ગજિયા ચુંબક જેટલી જ મેળવવા માટે તેમાંથી કેટલો વિદ્યુતપ્રવાહ પસાર કરવો પડે ?

[Watch Video Solution](#)

5. જો ગજિયા ચુંબકના (i) તેની લંબાઈને લંબરૂપે, (ii) તેની લંબાઈને (સમાંતર), એમ બે ભાગ કરવામાં આવે તો શું થશે?

[Watch Video Solution](#)

6. સમાન ચુંબકીય ક્ષેત્રમાં મૂકેલી ચુંબકીય સોય, પરિણામી ચુંબકીય બળ અનુભવતી નથી પરંતુ પરિણામી ટોક અનુભવી શકે છે. પરંતુ લોખંડની ખીલીને ગણિયા ચુંબકની નજીક મૂકવામાં આવે ત્યારે તે ટોકની સાથે પરિણામી ચુંબકીય બળ (આકર્ષણ પ્રકારનું) અનુભવે છે. શા માટે ?

Watch Video Solution

7. શું દરેક ચુંબકીય સંરચના (ગોઠવણ) ને ઉત્તરધ્રુવ અને દક્ષિણધ્રુવ હોવા જરૂરી છે ? ટોરોઈડના ચુંબકીય ક્ષેત્ર વિશે શું કહેશો ?

[Watch Video Solution](#)

8. એકસરખા દેખાતા લોખંડના બે સળિયાઓ પૈકી બંનેમાંથી એકપણ ચુંબકત્વ ધરાવતો નથી અથવા બંને ચુંબકત્વ ધરાવે છે એવું કઈ રીતે નક્કી કરશો ? જો બે માંથી એક જ સળિયો ચુંબકત્વ ધરાવતો હોય તો એ સળિયો કયો છે તે તમે કેવી રીતે નક્કી કરશો ?

[Watch Video Solution](#)

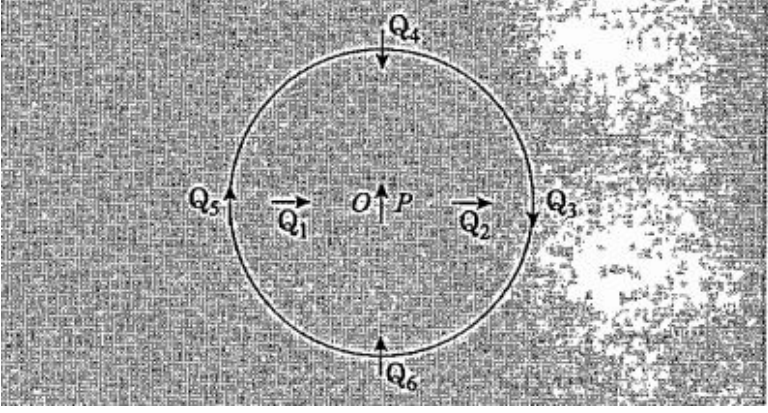
9. 5.0cm લંબાઈના ગજિયા ચુંબકના કેન્દ્રથી 50cm અંતરે વિષુવરેખીય અને અક્ષીય ક્ષેત્રોનું મૂલ્ય કેટલું હશે? ગજિયા ચુંબકની ચાકમાત્રા (મોમેન્ટ) 0.40Am^2 છે.

Watch Video Solution

10. આપેલ આકૃતિમાં વર્તુળના કેન્દ્ર O આગળ, એક નાની ચુંબકીય સોય P મૂકેલી છે. તેની સાથે દર્શાવેલું તીર, તેની ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટની દિશા દર્શાવે છે. આકૃતિમાં અન્ય સ્થાનો પર દર્શાવેલા અન્ય તીર, તે સ્થાને મૂકેલી અન્ય ચુંબકીય સોય Q ની ચુંબકીય ડાઈપોલ

મોમેન્ટની દિશા દર્શાવે છે. : કઈ ગોઠવણ માટે,તંત્ર સ્થાયી સમતોલનમાં કહેવાય?

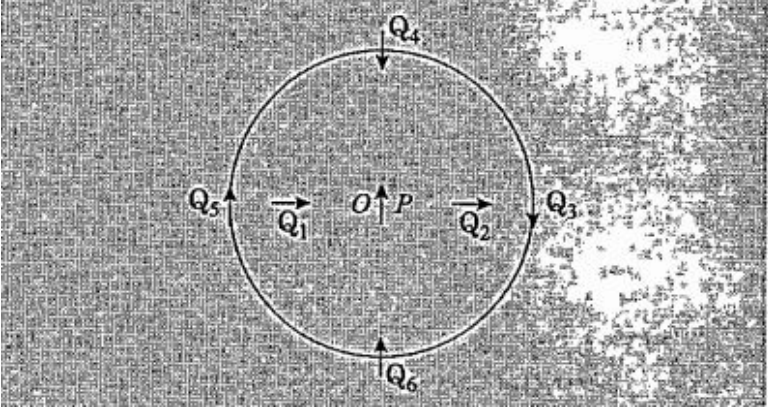

Watch Video Solution

11. આપેલ આકૃતિમાં વર્તુળના કેન્દ્ર O આગળ, એક નાની ચુંબકીય સોય P મૂકેલી છે. તેની સાથે દર્શાવેલું તીર, તેની ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટની દિશા દર્શાવે છે. આકૃતિમાં અન્ય સ્થાનો પર દર્શાવેલા અન્ય તીર, તે સ્થાને

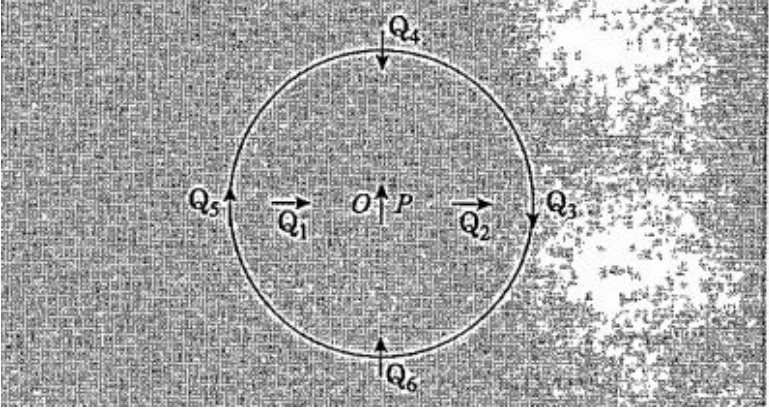
મૂકેલી અન્ય ચુંબકીય સોય Q ની ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટની દિશા દર્શાવે છે. : કઈ ગોઠવણ માટે,તંત્ર અસ્થાયી સમતોલનમાં કહેવાય?

[Watch Video Solution](#)

12. આપેલ આકૃતિમાં વર્તુળના કેન્દ્ર O આગળ, એક નાની ચુંબકીય સોય P મૂકેલી છે. તેની સાથે દર્શાવેલું તીર, તેની ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટની દિશા દર્શાવે છે.

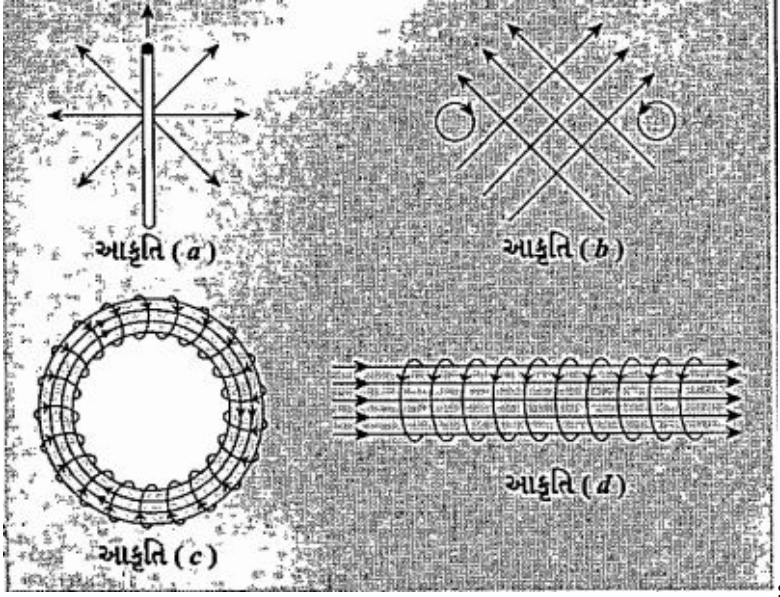
આકૃતિમાં અન્ય સ્થાનો પર દર્શાવેલા અન્ય તીર, તે સ્થાને મૂકેલી અન્ય ચુંબકીય સોય Q ની ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટની દિશા દર્શાવે છે. : કઈ ગોઠવણ માટે, તંત્ર અસ્થાયી સમતોલનમાં કહેવાય?

[Watch Video Solution](#)

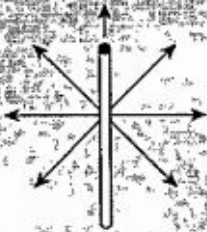
13. નીચેનામાંથી કયા ડાયાગ્રામોમાં સળંગ રેખાઓ કે વક્રો વડે દર્શાવેલી ચુંબકીય ક્ષેત્ર રેખાઓ ખોટી રીતે દર્શાવેલી છે

તે કારણ સહિત જણાવો. તેમનામાંથી ક્યા ડાયગ્રામોમાં સળંગ રેખાઓ કે વક્રો વિદ્યુત ક્ષેત્રરેખાઓ સાચી રીતે દર્શાવે છે તે જણાવો.

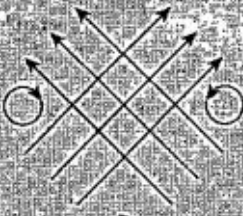

Watch Video Solution

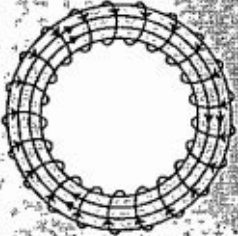
14. નીચેનામાંથી કયા ડાયાગ્રામોમાં સળંગ રેખાઓ કે વક્રો વડે દર્શાવેલી ચુંબકીય ક્ષેત્ર રેખાઓ ખોટી રીતે દર્શાવેલી છે તે કારણ સહિત જણાવો. તેમનામાંથી કયા ડાયાગ્રામોમાં સળંગ રેખાઓ કે વક્રો વિદ્યુત ક્ષેત્રરેખાઓ સાચી રીતે દર્શાવે છે તે જણાવો.

आकृति (a)

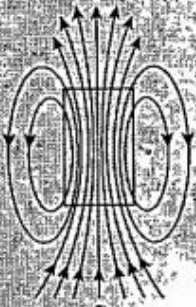
आकृति (b)

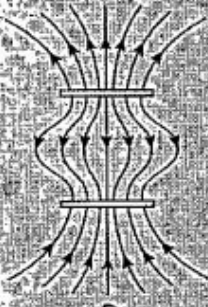
आकृति (c)

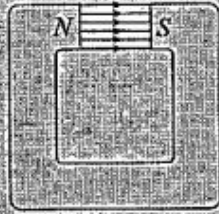
आकृति (d)

आकृति (e)

आकृति (f)

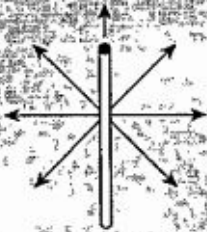

आकृति (g)

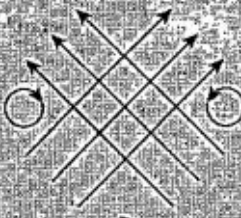

Watch Video Solution

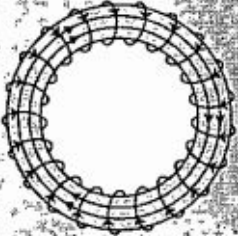
15. નીચેનામાંથી કયા ડાયાગ્રામોમાં સળંગ રેખાઓ કે વક્રો વડે દર્શાવેલી ચુંબકીય ક્ષેત્ર રેખાઓ ખોટી રીતે દર્શાવેલી છે તે કારણ સહિત જણાવો. તેમનામાંથી કયા ડાયાગ્રામોમાં સળંગ રેખાઓ કે વક્રો વિદ્યુત ક્ષેત્રરેખાઓ સાચી રીતે દર્શાવે છે તે જણાવો.

आकृति (a)

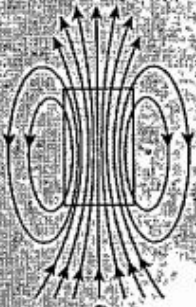
आकृति (b)

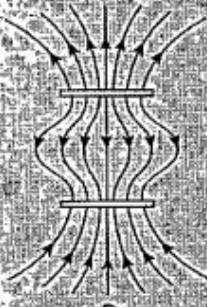
आकृति (c)

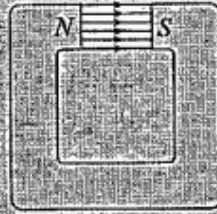
आकृति (d)

आकृति (e)

आकृति (f)

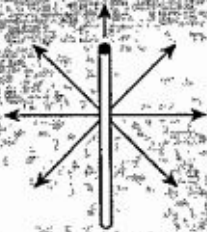
आकृति (g)

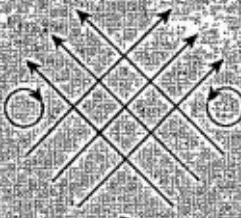
Watch Video Solution

16. નીચેનામાંથી કયા ડાયાગ્રામોમાં સળંગ રેખાઓ કે વક્રો વડે દર્શાવેલી ચુંબકીય ક્ષેત્ર રેખાઓ ખોટી રીતે દર્શાવેલી છે તે કારણ સહિત જણાવો. તેમનામાંથી કયા ડાયાગ્રામોમાં સળંગ રેખાઓ કે વક્રો વિદ્યુત ક્ષેત્રરેખાઓ સાચી રીતે દર્શાવે છે તે જણાવો.

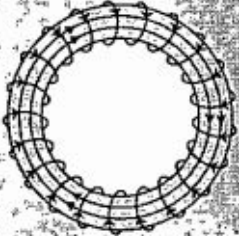

आकृति (a)

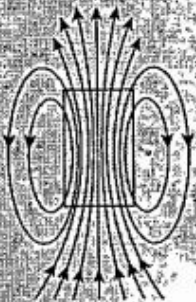
आकृति (b)

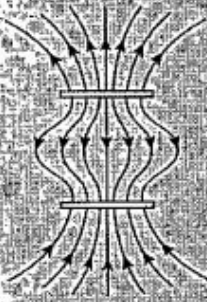
आकृति (c)

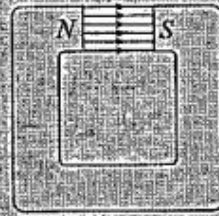
आकृति (d)

आकृति (e)

आकृति (f)

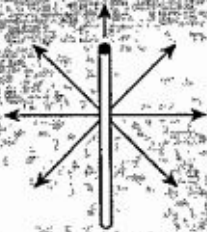

आकृति (g)

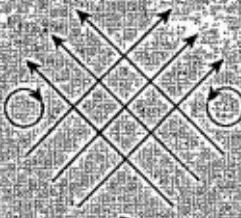

Watch Video Solution

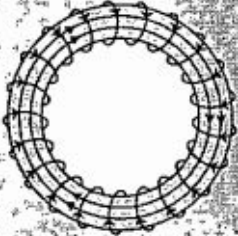
17. નીચેનામાંથી કયા ડાયાગ્રામોમાં સળંગ રેખાઓ કે વક્રો વડે દર્શાવેલી ચુંબકીય ક્ષેત્ર રેખાઓ ખોટી રીતે દર્શાવેલી છે તે કારણ સહિત જણાવો. તેમનામાંથી કયા ડાયાગ્રામોમાં સળંગ રેખાઓ કે વક્રો વિદ્યુત ક્ષેત્રરેખાઓ સાચી રીતે દર્શાવે છે તે જણાવો.

आकृति (a)

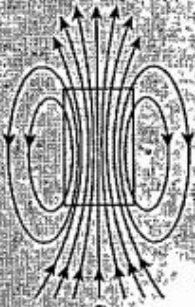
आकृति (b)

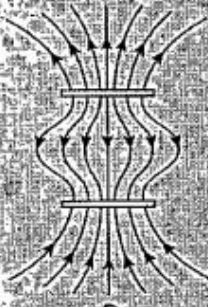
आकृति (c)

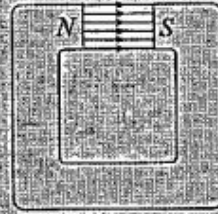
आकृति (d)

आकृति (e)

आकृति (f)

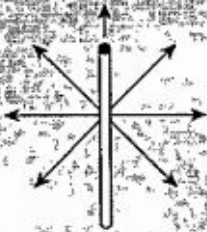

आकृति (g)

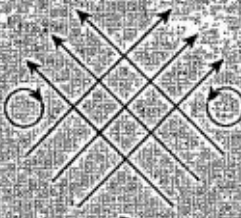

Watch Video Solution

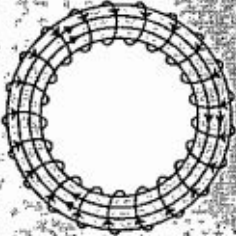
18. નીચેનામાંથી કયા ડાયાગ્રામોમાં સળંગ રેખાઓ કે વક્રો વડે દર્શાવેલી ચુંબકીય ક્ષેત્ર રેખાઓ ખોટી રીતે દર્શાવેલી છે તે કારણ સહિત જણાવો. તેમનામાંથી કયા ડાયાગ્રામોમાં સળંગ રેખાઓ કે વક્રો વિદ્યુત ક્ષેત્રરેખાઓ સાચી રીતે દર્શાવે છે તે જણાવો.

आकृति (a)

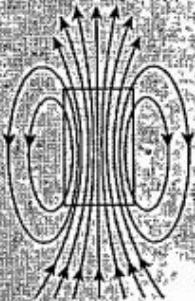
आकृति (b)

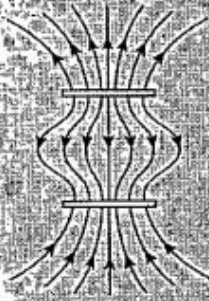
आकृति (c)

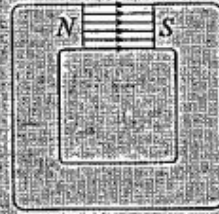
आकृति (d)

आकृति (e)

आकृति (f)

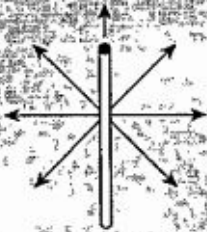

आकृति (g)

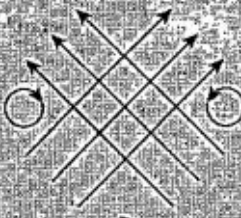

Watch Video Solution

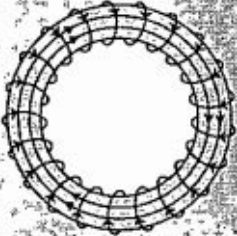
19. નીચેનામાંથી કયા ડાયાગ્રામોમાં સળંગ રેખાઓ કે વક્રો વડે દર્શાવેલી ચુંબકીય ક્ષેત્ર રેખાઓ ખોટી રીતે દર્શાવેલી છે તે કારણ સહિત જણાવો. તેમનામાંથી કયા ડાયાગ્રામોમાં સળંગ રેખાઓ કે વક્રો વિદ્યુત ક્ષેત્રરેખાઓ સાચી રીતે દર્શાવે છે તે જણાવો.

आकृति (a)

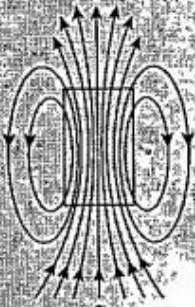
आकृति (b)

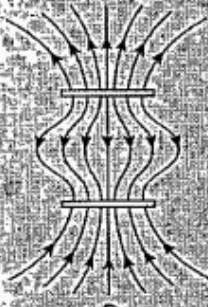
आकृति (c)

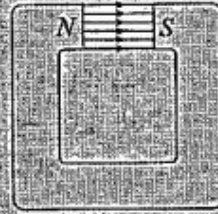
आकृति (d)

आकृति (e)

आकृति (f)

आकृति (g)

Watch Video Solution

20. ચુંબકીય ક્ષેત્રરેખા પરના આપેલા સ્થાને મૂકેલી નાની ચુંબકીય સોય, તે સ્થાને ચુંબકીય ક્ષેત્રરેખા પરના સૂક્ષ્મ ભાગને સમાંતર ગોઠવાય છે શું આ વક્ર, તેની પર મૂકેલા વિદ્યુતભારિત કણ પર લાગતા બળની બળરેખા પણ દર્શાવે છે ? શા માટે ?

[Watch Video Solution](#)

21. ચુંબકીય ક્ષેત્ર રેખાઓને સંપૂર્ણપણે ટોરોઇડની અંદર સીમિત (સમાવિષ્ટ) કરી શકાય છે પરંતુ આવું સોલેનોઇડમાં શક્ય બનતું નથી. શા માટે ?

Watch Video Solution

22. ચુંબકીય એકલ ધ્રુવ અસ્તિત્વ ધરાવે છે એવી કલ્પના કરીએ તો ચુંબકત્વ માટેના ગાઉસના નિયમનું સ્વરૂપ કેવું બનશે ?

Watch Video Solution

23. શું કોઈ ગજિયા ચુંબક પર એના પોતાના ચુંબકીય ક્ષેત્ર વડે કોઈ ટોર્ક લાગે ખરું ? શું વિદ્યુતપ્રવાહ ધારિત તારના કોઈ એક ભાગ વડે તે તારના અન્ય કોઈ ભાગ પર ચુંબકીય બળ લાગી શકે ?

Watch Video Solution

24. ચુંબકીયક્ષેત્ર, ગતિમાન વિદ્યુતભારોને કારણે ઉદભવતું હોય છે. તો શું ચોખ્ખો વિદ્યુતભાર શૂન્ય હોય તેવા કોઈ તંત્રને ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટ હોઈ શકે ?

Watch Video Solution

25. ખૂબ નજીક વિંટાળેલા 800 આંટા વાળા અને $2.5 \times 10^{-4} m^{-4}$ આડછેદનું ક્ષેત્રફળ ધરાવતા સોલેનોઈડમાંથી $3.0A$ વિદ્યુત પ્રવાહ પસાર થાય છે.

સોલેનોઈડ કઈ રીતે ગજિયા-ચુંબકની જેમ વર્તશે તે સમજાવો.

અથવા

પૃથ્વીનું ચુંબકીય ક્ષેત્રે વિષુવવૃત્ત પાસે લગભગ $0.4G$ છે.

પૃથ્વીની દ્વિ-ધ્રુવી ચાકમાત્રા શોધો.

[Watch Video Solution](#)

26. પૃથ્વીની સપાટી પરના એક સ્થળે, પૃથ્વીના ચુંબકીય ક્ષેત્રનો સમક્ષિતિજ ઘટક $0.26G$ છે. અને ડીપ એન્ગલ (નતિકોણ) 60° છે. તો આ સ્થળે પૃથ્વીનું ચુંબકીય ક્ષેત્ર શોધો.

Watch Video Solution

27. એક સૉલેનોઇડમાં ગર્ભમાંના (કોર) દ્રવ્યની સાપેક્ષ પરમિએબિલિટી 400 છે. સૉલેનોઇડના આંટા ગર્ભથી અવાલક વડે જુદા પાડેલા છે. આંટામાંથી 2A વિદ્યુતપ્રવાહ પસાર થાય છે. જો તેમાં એક મીટર દીઠ 1000 આંટા હોય, તો (a) H.

Watch Video Solution

28. એક સૉલેનોઇડમાં ગર્ભમાંના (કોર) દ્રવ્યની સાપેક્ષ પરમિએબિલિટી 400 છે. સૉલેનોઇડના આંટા ગર્ભથી

અવાલક વડે જુદા પાડેલા છે. આંટામાંથી 28 વિદ્યુતપ્રવાહ પસાર થાય છે. જો તેમાં એક મીટર દીઠ 1000 આંટા હોય, તો (b) B.

[Watch Video Solution](#)

29. એક સૉલેનોઇડમાં ગર્ભમાંના (કોર) દ્રવ્યની સાપેક્ષ પરમિએબિલિટી 400 છે. સૉલેનોઇડના આંટા ગર્ભથી અવાલક વડે જુદા પાડેલા છે. આંટામાંથી 28 વિદ્યુતપ્રવાહ પસાર થાય છે. જો તેમાં એક મીટર દીઠ 1000 આંટા હોય, તો (c) M.

[Watch Video Solution](#)

30. એક સૉલેનોઇડમાં ગર્ભમાંના (કોર) દ્રવ્યની સાપેક્ષ પરમિએબિલિટી 400 છે. સૉલેનોઇડના આંટા ગર્ભથી અવાહક વડે જુદા પાડેલા છે. આંટામાંથી 28 વિદ્યુતપ્રવાહ પસાર થાય છે. જો તેમાં એક મીટર દીઠ 1000 આંટા હોય, તો (d) મેગ્નેટાઇઝિંગ પ્રવાહ I_m ની ગણતરી કરો.

[Watch Video Solution](#)

31. $1\mu m$ જેટલી બાજુની લંબાઈ ધરાવતા ધન આકારના, ફેરો મેગ્નેટિક લોખંડના એક ડોમેઇનમાંથી વધુમાં વધુ કેટલી ચુંબકીય ડાઇપોલ મોમેન્ટ અને વધુમાં વધુ કેટલુ

મેગ્નેટાઈઝેશન મળી શકે તે શોધો. અત્રે, લોખંડના એક મોલ પરમાણુઓનું દળ $55 \frac{g}{m}$ તેની ઘનતા $7.9 \frac{g}{c} m^3$ છે. તથા એક પરમાણુની ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટ $9.27 \times 10^{-24} Am^2$ છે. આ ઉપરાંત, પ્રસ્તુત ઘનમાં લોખંડના પરમાણુઓની કુલ સંખ્યા પણ શોધો.

[Watch Video Solution](#)

Exercise

1. ભૂ-ચુંબકત્વ વિશેના નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો. : કઈ રાશિઓની મદદથી આપેલા સ્થળે પૃથ્વીના ચુંબકીય ક્ષેત્રને

સદિશ સ્વરૂપે રજૂ કરી શકાય છે ? કેવી રીતે ?

[Watch Video Solution](#)

2. ભૂ-ચુંબકત્વ વિશેના નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો. :
દક્ષિણ ભારતના એક સ્થળે ડીપ એન્ગલ 18° છે. તો
બ્રિટનમાં ડીપ એન્ગલ આના કરતા વધારે હશે કે ઓછો
હશે ?

[Watch Video Solution](#)

3. ભૂ-ચુંબકત્વ વિશેના નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો. :
ઓસ્ટ્રેલિયામાં આવેલા મેલબોર્ન નામના શહેર આગળ
ચુંબકીય ક્ષેત્ર રેખાઓ જમીનમાં દાખલ થતી હશે કે
જમીનમાંથી બહાર આવતી હશે ?

[Watch Video Solution](#)

4. ભૂ-ચુંબકત્વ વિશેના નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો. :
શિરોલંબ સમતલમાં મુક્તપણે ભ્રમણ કરી શકે તેવી
ચુંબકીય સોયને ભૂ-ચુંબકીય ઉત્તરધ્રુવ કે દક્ષિણધ્રુવ પર
મૂકવામાં આવે તો તે કઈ દિશામાં સ્થિર થશે ?

Watch Video Solution

5. ભૂ-ચુંબકત્વ વિશેના નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો. :
પૃથ્વીનું ચુંબકીય ક્ષેત્ર, તેના કેન્દ્ર પર વિચારેલા
 $8 \times 10^{22} \frac{J}{T}$ જેટલી ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટ ધરાવતા
કાલ્પનિક ગજિયા ચુંબકને કારણે મળે છે, એવું
વિચારવામાં આવે છે કોઈ રીતે આ બાબતની ચકાસણી
કરો.

Watch Video Solution

6. ભૂ-સ્તરશાસ્ત્રીઓ દાવો કરે છે કે પૃથ્વીના મુખ્ય ચુંબકીય ધ્રુવો ઉપરાંત, તેની સપાટી પર વિવિધ દિશાઓમાં નમન ધરાવતા અનેક સ્થાનિક ચુંબકીય ધ્રુવો અસ્તિત્વ ધરાવે છે. આવું કઈ રીતે શક્ય બને ?

[Watch Video Solution](#)

7. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબો લખો: પૃથ્વીનું ચુંબકીય ક્ષેત્ર સ્થાન સાથે તો બદલાય છે પરંતુ શું તે સમય સાથે પણ બદલાય છે ખરું ? જો હા તો સમયના કયા ગાળે તે નોંધપાત્ર રીતે બદલાય છે ?

[Watch Video Solution](#)

8. પૃથ્વીના ગર્ભમાં લોખંડ હોવા છતાં ભૂ-સ્તર શાસ્ત્રીઓ તેને ભૂ-ચુંબકત્વનું કારણ માનતા નથી શા માટે ?

[Watch Video Solution](#)

9. પૃથ્વીના ગર્ભની ફરતે આવેલા વાહક પ્રદેશમાં વિદ્યુતભારોના પ્રવાહને ભૂ-ચુંબકત્વના કારણ તરીકે માનવામાં આવે છે. આ પ્રવાહોને જાળવી રાખવા માટે ઊર્જાનું કયું ઉદ્દગમ જવાબદાર છે ?

[Watch Video Solution](#)

10. પૃથ્વીએ તેના ક્ષેત્રની દિશા 4થી 5 અબજ ($= 10^9$) વર્ષના તેના ઇતિહાસ દરમિયાન કેટલીય વખત ઉલટાવી હશે. ભૂસ્તરશાસ્ત્રીઓ પૃથ્વીના ક્ષેત્રના આવા દૂરના ભૂતકાળ વિશે કેવી રીતે જાણી શક્યા હશે?

[Watch Video Solution](#)

11. પૃથ્વીની સપાટીથી આશરે $30,000\text{km}$ થી વધુ ઊંચાઈએ, તેનું ચુંબકીય ક્ષેત્ર, ચુંબકીય ડાઈપોલના

ચુંબકીય ક્ષેત્રથી ઘણું જુદું પડે છે તો કયા પરિબલો આ બદલાવ માટે જવાબદાર હશે ?

[Watch Video Solution](#)

12. તારાઓની વચ્ચેના અવકાશમાં ચુંબકીય ક્ષેત્ર અત્યંત નબળું (આશરે $10^{-12}T$ ના ક્રમનું) હોય છે. શું આટલું નબળું ચુંબકીય ક્ષેત્ર, કોઈ નોંધપાત્ર અસર નીપજાવી શકે ?

[Watch Video Solution](#)

13. $0.25T$ સમાન ચુંબકીય ક્ષેત્રમાં એક ટૂંકા ગજિયા ચુંબકને, તેની અક્ષ, ક્ષેત્ર સાથે 30° ના ખૂણે રહે તે રીતે મૂકતા તેના પર $4.5 \times 10^{-2} Nm$ જેટલું ટોર્ક લાગે છે તો આ ગજિયા ચુંબકની ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટ શોધો.

[Watch Video Solution](#)

14. $0.32 \frac{J}{T}$ જેટલી ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટ ધરાવતા એક ટૂંકા ગજિયા ચુંબકને $0.15T$ સમાન ચુંબકીય ક્ષેત્રમાં મૂકવામાં આવે ત્યારે સ્થાયી સમતોલન સ્થિતિમાં તેનું

નમન કેવું હશે ? આ બંને સ્થિતિમાં તેની ચુંબકીય સ્થિતિઊર્જા શોધો.

 [Watch Video Solution](#)

15. $0.32 \frac{J}{T}$ જેટલી ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટ ધરાવતા એક ટૂંકા ગજિયા ચુંબકને $0.15T$ સમાન ચુંબકીય ક્ષેત્રમાં મૂકવામાં આવે ત્યારે સ્થાયી સમતોલન સ્થિતિમાં તેનું નમન કેવું હશે ? આ બંને સ્થિતિમાં તેની ચુંબકીય સ્થિતિઊર્જા શોધો.

 [Watch Video Solution](#)

16. ખૂબ નજીક વિંટાળેલા 800 આંટા વાળા અને $2.5 \times 10^{-4} m^{-4}$ આડછેદનું ક્ષેત્રફળ ધરાવતા સોલેનોઈડમાંથી $3.0A$ વિદ્યુત પ્રવાહ પસાર થાય છે. સોલેનોઈડ કઈ રીતે ગજિયા-ચુંબકની જેમ વર્તશે તે સમજાવો.

અથવા

પૃથ્વીનું ચુંબકીય ક્ષેત્રે વિષુવવૃત્ત પાસે લગભગ $0.4G$ છે. પૃથ્વીની દ્વિ-ધ્રુવી ચાકમાત્રા શોધો.

[Watch Video Solution](#)

17. 0.6 જેટલી ચુંબકીય ચાકમાત્રા ધરાવતા સોલેનોઈડને તેની અક્ષ $0.25T$ જેટલા સમક્ષિતિજ ચુંબકીય ક્ષેત્રમાં, ક્ષેત્ર સાથે 30° ના ખૂણે મૂકવામાં આવે ત્યારે તેના પરનું ટોર્ક શોધો.

[Watch Video Solution](#)

18. $1.5JT^{-1}$ જેટલી ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટ ધરાવતા એક ગજિયા ચુંબકની અક્ષ, $0.22T$ જેટલા સમાન ચુંબકીય ક્ષેત્રની દિશામાં આવેલી છે : હવે, આ ગજિયા ચુંબકને ભ્રમણ આપીને તેની અક્ષ ચુંબકીય ક્ષેત્રને લંબ

ગોઠવવા માટે બાહ્ય ટોર્ક વડે (ઓછામાં ઓછું) કેટલું કાર્ય કરવું પડશે ?

[Watch Video Solution](#)

19. $1.5JT^{-1}$ જેટલી ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટ ધરાવતા એક ગજિયા ચુંબકની અક્ષ, $0.22T$ જેટલા સમાન ચુંબકીય ક્ષેત્રની દિશામાં આવેલી છે : હવે, આ ગજિયા ચુંબકને ભ્રમણ આપીને તેની અક્ષ ચુંબકીય ક્ષેત્રની વિરુદ્ધ દિશામાં ગોઠવવા માટે બાહ્ય ટોર્ક વડે (ઓછામાં ઓછું) કેટલું કાર્ય કરવું પડશે ?

[Watch Video Solution](#)

20. $1.5JT^{-1}$ જેટલી ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટ ધરાવતા એક ગજિયા ચુંબકની અક્ષ, $0.22T$ જેટલા સમાન ચુંબકીય ક્ષેત્રની દિશામાં આવેલી છે : હવે, ચુંબકીય ક્ષેત્રને લંબ અને ચુંબકીય ક્ષેત્રની વિરુદ્ધ દિશામાં આ બંને કિસ્સાઓ માં ગજિયા ચુંબક પર લાગતાં (લઘુત્તમ) ટોર્ક પણ શોધો.

[Watch Video Solution](#)

21. 2000 જેટલો અત્યંત નજીક વીંટાળેલા આંટાઓ તથા $1.6 \times 10^{-4}m^2$ જેટલું આડછેદનું ક્ષેત્રફળ ધરાવતા એક

સોલોનોઈડને તેના મધ્યકેન્દ્રમાંથી પસાર થતી શિરોલંબ અક્ષની આસપાસ, સમક્ષિતિજ સમતલમાં મુક્તપણે ભ્રમણ કરી શકે તે રીતે લટકાવી તેના વાઈન્ડીંગમાંથી $4A$ વિદ્યુતપ્રવાહ પસાર કરવામાં આવે છે. તો તેની ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટ શોધો.

[Watch Video Solution](#)

22. 2000 જેટલો અત્યંત નજીક વીંટાળેલા આંટાઓ તથા $1.6 \times 10^{-4} m^2$ જેટલું આડછેદનું ક્ષેત્રફળ ધરાવતા એક સોલોનોઈડને તેના મધ્યકેન્દ્રમાંથી પસાર થતી શિરોલંબ અક્ષની આસપાસ, સમક્ષિતિજ સમતલમાં મુક્તપણે

ભ્રમણ કરી શકે તે રીતે લટકાવી તેના વાઈન્ડીંગમાંથી $4A$ વિદ્યુતપ્રવાહ પસાર કરવામાં આવે છે. તો સોલેનોઈડની અક્ષ સાથે 30° ખૂણો બનાવતી દિશામાં $7.5 \times 10^{-2}T$ જેટલું સમક્ષિતિજ ચુંબકીય ક્ષેત્ર લગાડવામાં આવે ત્યારે સોલેનોઈડ પર લાગતું પરિણામી ચુંબકીય બળ તથા ટોર્ક શોધો.

[Watch Video Solution](#)

23. 16 આંટાઓ, $10cm$ ત્રિજ્યા અને $0.75A$ જેટલા પ્રવાહનું વહન કરતી એક વર્તુળાકાર કોઈલને તેનું સમતલ $5 \times 10^{-2}T$ જેટલા ચુંબકીય ક્ષેત્રને લંબ રહે તેમ

લટકાવેલી છે. આ સ્થાયી સમતોલન સ્થિતિમાંથી તેને સહેજ ચલિત કરી છોડી દેતા તે શિરોલંબ અક્ષની આસપાસ, $2s^{-1}$ જેટલી આવૃત્તિથી સરળ આવર્ત દોલનો કરવા લાગે છે તો ભ્રમણાક્ષને અનુલક્ષીને તેની જડત્વની યાકમાત્રા શોધો.

[Watch Video Solution](#)

24. પૃથ્વીની સપાટી પરના એક સ્થળે પૃથ્વીના ચુંબકીય ક્ષેત્રનો સમક્ષિતિજ ઘટક $0.35G$ છે. આ સ્થળે શિરોલંબ સમતલમાં રહીને મુક્તપણે ભ્રમણ કરી શકે તેવી ચુંબકીય સોયનો ઉત્તરધ્રુવ સમક્ષિતિજ સાથે નીચે તરફ 22° જેટલો

નમેલો રહે છે આ સ્થળે પૃથ્વીનું પરિણામી ચુંબકીય ક્ષેત્ર શોધો.

[Watch Video Solution](#)

25. આફ્રિકાના કોઈક સ્થળે, હોકાયંત્ર ભૌગોલિક ઉત્તરધ્રુવ સાથે પશ્ચિમ તરફ 12° ખૂણે રહે છે. આ સ્થળના મેગ્નેટિક મેરિડિયનમાં રાખેલા Dip Circle (નતિકોણ માપક)માંની ચુંબકીય સોયનો ઉત્તર ધ્રુવ, સમક્ષિતિજથી ઉપર તરફ 60° ના ખૂણે રહે છે. આ સ્થળે પૃથ્વીના ચુંબકીય ક્ષેત્રો સમક્ષિતિજ ઘટક, $0.16G$ છે. તો આ સ્થળે પૃથ્વીના પરિણામી ચુંબકીય ક્ષેત્રના મૂલ્ય અને દિશા નક્કી કરો.

Watch Video Solution

26. $0.48 \frac{J}{T}$ જેટલી ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટ ધરાવતા એક ટૂંકા ગજિયા ચુંબકની અક્ષ પર તેના મધ્યકેન્દ્રથી 10cm અંતરે આવેલા બિંદુએ તેનાથી ઉદભવતા ચુંબકીય ક્ષેત્રના મૂલ્ય અને દિશા શોધો.

Watch Video Solution

27. $0.48 \frac{J}{T}$ જેટલી ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટ ધરાવતા એક ટૂંકા ગજિયા ચુંબકની વિષુવરેખા પર તેના

મધ્યકેન્દ્રથી 10cm અંતરે આવેલા બિંદુએ તેનાથી ઉદભવતા ચુંબકીય ક્ષેત્રના મૂલ્ય અને દિશા શોધો.

[Watch Video Solution](#)

28. સમક્ષિતિજ સમતલમાં મુકેલા એક નાના ગજિયા ચુંબકની અક્ષ ચુંબકીય ઉત્તર-દક્ષિણ દિશા સાથે એક રેખસ્થ છે. ચુંબકની અક્ષ પર તેના કેન્દ્રથી 14 cm અંતરે તટસ્થ બિંદુઓ (Null Points) મળે છે. આ સ્થળે પૃથ્વીનું ચુંબકીયક્ષેત્ર 0.36G છે અને ડીપ કોણ શન્ય છે. ચુંબકના કેન્દ્રથી તેના લંબ દ્વિભાજક પર આટલા જ અંતરે (એટલે કે, 14 cm) કુલ ચુંબકીયક્ષેત્રનું મૂલ્ય કેટલું હશે? (તટસ્થ

બિંદુએ ચુંબક વડે ઉદ્ભવતું ચુંબકીય ક્ષેત્ર પૃથ્વીના ચુંબકીય ક્ષેત્રના સમક્ષિતિજ ઘટક જેટલું જ અને વિરુદ્ધ દિશામાં હોય છે.)

[Watch Video Solution](#)

29. જો સ્વાધ્યાય 5.13ના ગણિયા ચુંબકને 180° જેટલો ઘુમાવવામાં આવે તો હવે નવા તટસ્થ બિંદુઓ કયા (કેટલા અંતરે) મળશે ?

[Watch Video Solution](#)

30. $5.25 \times 10^{-2} \frac{J}{T}$ જેટલી ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટ ધરાવતા એક ટૂંકા ગજિયા ચુંબકની અક્ષ, $0.42G$ જેટલા પૃથ્વીના ચુંબકીય ક્ષેત્રને લંબરૂપે આવેલી છે. તો આ ચુંબકના મધ્યકેન્દ્ર થી તેની વિષુવરેખા પર કેટલા અંતરે આવેલા બિંદુએ પરિણામી ચુંબકીય ક્ષેત્ર, પૃથ્વીના ચુંબકીય ક્ષેત્ર સાથે 45° નો ખૂણો બનાવશે ?

[Watch Video Solution](#)

31. $5.25 \times 10^{-2} \frac{J}{T}$ જેટલી ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટ ધરાવતા એક ટૂંકા ગજિયા ચુંબકની અક્ષ, $0.42G$ જેટલા

પૃથ્વીના ચુંબકીય ક્ષેત્રને લંબરૂપે આવેલી છે. તો આ ચુંબકના મધ્યકેન્દ્ર થી તેની અક્ષ પર કેટલા અંતરે આવેલા બિંદુએ પરિણામી ચુંબકીય ક્ષેત્ર, પૃથ્વીના ચુંબકીય ક્ષેત્ર સાથે 45° નો ખૂણો બનાવશે ?

[Watch Video Solution](#)

32. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : પેરામેગ્નેટીક નમૂનાને ઠંડો પાડતા તે શા માટે વધુ મેગ્નેટાઈઝેશન ધરાવે છે ?

[Watch Video Solution](#)

33. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : ડાયામેગ્નેટિઝમ (પ્રતિ ચુંબકત્વ) શા માટે તાપમાનથી લગભગ સ્વતંત્ર છે ?

Watch Video Solution

34. જો ટૉરોઈડના કોર (ગર્ભ) માટે બિસ્મથનો ઉપયોગ કરવામાં આવે તો આ કોરમાં ચુંબકીયક્ષેત્ર, ખાલી કોરની સરખામણીમાં થોડુંક વધારે કે (થોડુંક) ઓછું હશે?

Watch Video Solution

35. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : શું ફેરોમેગ્નેટીક પદાર્થની પરમિએબિલિટી, બાહ્ય ચુંબકીય ક્ષેત્રથી સ્વતંત્ર છે ? જો ના તો તેનું મૂલ્ય વધારે ક્યારે મળે છે - બાહ્ય ચુંબકીય ક્ષેત્ર ઓછું હોય ત્યારે કે પછી વધારે હોય ત્યારે ?

Watch Video Solution

36. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : ફેરોમેગ્નેટીક પદાર્થની છેડા આગળની સપાટી પર દરેક બિંદુએ ચુંબકીય ક્ષેત્રરેખા, સપાટીને લગભગ લંબ હોય છે. (જેમ ધાતુની વિદ્યુતભારિત

કરેલી સપાટી પર, સ્થિત વિદ્યુતક્ષેત્ર રેખા, સ્થાનિક રીતે સપાટીને લંબ હોય છે તેમ) શા માટે ?

[Watch Video Solution](#)

37. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : શું પેરામેગ્નેટીક પદાર્થમાં મળતુ સંતૃપ્ત મેગ્નેટાઇઝેશન, ફેરોમેગ્નેટીક પદાર્થમાં મળતા સંતૃપ્ત મેગ્નેટાઇઝેશનના ક્રમનું હશે ?

[Watch Video Solution](#)

38. ફેરોમેગ્નેટના મેગ્નેટાઇઝેશન વક્રમાં અપ્રતિવર્તીપણું ડોમેઇન ચિત્રના આધારે ગુણાત્મક રીતે સમજાવો.

[Watch Video Solution](#)

39. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : કાર્બન સ્ટીલના ટુક્ડા કરતા નરમ લોખંડના ટુક્ડા માટેની હિસ્ટરીસીસ લુપનું ક્ષેત્રફળ ઘણું નાનું હોય છે. જો બંને દ્રવ્યો માટે હિસ્ટરીસીસ સાયકલને અનેક વખત પૂરી કરવામાં આવે તો કયા કિસ્સામાં વધારે ઉષ્મા ઊર્જાનું વિખેરણ થશે ?

[Watch Video Solution](#)

40. હિસ્ટરીસીસ લૂપ દર્શાવતું ફેરોમેગ્નેટ જેવું તંત્ર, એ મેમરી (સ્મૃતિ) સંગ્રહ કરવાનું સાધન છે આ વિધાનનો અર્થ સમજાવો.

[Watch Video Solution](#)

41. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : કેસેટ પ્લેયરમાંનીમેગ્નેટીક ટેપ પર આવરણ ચઢાવવા માટે તથા આધુનિક કમ્પ્યુટર્સમાં સ્મૃતિ સ્થાનો (memory stores) બનાવવા માટે કેવા ફેરોમેગ્નેટિક દ્રવ્યોનો ઉપયોગ થાય છે ?

Watch Video Solution

42. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : અવકાશના અમુક વિસ્તારને ચુંબકીય ક્ષેત્રની અસરથી બચાવવું છે એટલે કે સુરક્ષિત રાખવું છે. આવા મેગ્નેટોસ્ટેટિક શિલ્ડિંગમાટેની રીત જણાવો.

Watch Video Solution

43. એક સમક્ષિતિજ કેબલને પશ્ચિમથી 10° ઉત્તર તરફ રાખેલ છે જે 2.5A જેટલા વિદ્યુતપ્રવાહનું વહન કરે છે.

આ સ્થળનું મેગ્નેટીક મેરિડિયન, જીઓગ્રાફીક મેરિડિયનથી 10° પશ્ચિમ તરફ છે આ સ્થળે પૃથ્વીનું ચુંબકીય ક્ષેત્ર $0.33G$ છે તથા ડીપ એન્ગલ શૂન્ય છે. તો આ કિસ્સામાં તટસ્થબિંદુઓમાંથી પસાર થતી રેખા નક્કી કરો. (અત્રે, તટસ્થબિંદુએ કેબલને કારણે મળતું ચુંબકીય ક્ષેત્ર, પૃથ્વીના ચુંબકીય ક્ષેત્રના સમક્ષિતિજ ઘટકની અસર નાબૂદ કરે છે.)

[Watch Video Solution](#)

44. એક સ્થળે આવેલ ટેલીફોનના કેબલમાં ચાર લાંબા સીધા અને સમક્ષિતિજ તાર જે (દરેક)માંથી એક જ દિશામાં $1.0 A$ વિદ્યુતપ્રવાહ પૂર્વથી પશ્ચિમ વહે છે. આ સ્થળે પૃથ્વીનું

ચુંબકીયક્ષેત્ર 0.39 G છે, અને ડીપ કોણ 35° છે. મેગ્નેટીક ડેલિનેશન લગભગ શૂન્ય છે. આ કેબલની નીચે 4.0 cm અંતરે પરિણામી ચુંબકીય ક્ષેત્રના મૂલ્ય કેટલા હશે?

[Watch Video Solution](#)

45. શૂન્ય ડેક્લિનેશન ધરાવતા એક સ્થળે મેગ્નેટીક મેરિડિયન સાથે 45° ખૂણો બનાવતા શિરોલંબ સમતલમાં 30 આંટાઓ અને 12 cm ત્રિજ્યાવાળી વર્તુળાકાર કોઈલ મૂકેલી છે જેના કેન્દ્રમાં, સમક્ષિતિજ સમતલમાં મુક્તપણે ભ્રમણ કરી શકે તેવી ચુંબકીય સોય મૂકેલી છે. હવે આ

કોઈલમાંથી $0.35A$ વિદ્યુતપ્રવાહ પસાર કરતા આ સોયનો ઉત્તરધ્રુવ, પૂર્વ દિશા તરફ ગોઠવાય છે. (બીજા શબ્દોમાં, ચુંબકીય સોય પશ્ચિમથી પૂર્વ દિશા દર્શાવે છે.) તો આ સ્થળે પૃથ્વીના ચુંબકીય ક્ષેત્રનો સમક્ષિતિજ ઘટક શોધો.

[Watch Video Solution](#)

46. શૂન્ય ડેક્લિનેશન ધરાવતા એક સ્થળે મેગ્નેટીક મેરિડિયન સાથે 45° ખૂણો બનાવતા શિરોલંબ સમતલમાં 30 આંટાઓ અને $12cm$ ત્રિજ્યાવાળી વર્તુળાકાર કોઈલ મૂકેલી છે જેના કેન્દ્રમાં, સમક્ષિતિજ સમતલમાં મુક્તપણે ભ્રમણ કરી શકે તેવી ચુંબકીય સોય મૂકેલી છે. હવે આ

કોઈલમાંથી $0.35A$ વિદ્યુતપ્રવાહ પસાર કરતા આ સોયનો ઉત્તરધ્રુવ, પૂર્વ દિશા તરફ ગોઠવાય છે. (બીજા શબ્દોમાં, ચુંબકીય સોય પશ્ચિમથી પૂર્વ દિશા દર્શાવે છે.) તો હવે કોઈલમાંના વિદ્યુતપ્રવાહની દિશા ઊલટાવી, કોઈલને શિરોલંબ અક્ષને અનુલક્ષીને 90° જેટલું ભ્રમણ વિષમઘડી આપવામાં આવે તો હવે ચુંબકીય સોય કઈ દિશા દર્શાવશે ?

[Watch Video Solution](#)

47. 60° ના ખૂણે આવેલા બે ચુંબકીય ક્ષેત્રો એક જ ચુંબકીય ડાઈપોલ પર લગાડવામાં આવે છે ત્યારે આ

ડાઈપોલ, તે બે ક્ષેત્રો પૈકીના $1.2 \times 10^{-2} T$ જેટલા ક્ષેત્ર સાથે 15° ના ખૂણે સ્થાયી સમતોલન સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરે છે તો બીજા ક્ષેત્રનું મૂલ્ય કેટલું હશે ?

Watch Video Solution

48. સમક્ષિતિજ દિશામાં ગતિ કરતો અને એક સરખી ઊર્જા (18 keV – Monoenergetic) ધરાવતો ઇલેક્ટ્રોન બીમ (કિરણપૂંજ) તેની (ગતિની) દિશાને લંબરૂપે સમક્ષિતિજ સમતલમાં 0.4 G જેટલું ચુંબકીયક્ષેત્ર અનુભવે છે. 30 cm પછી આ બીમનું ઉપર કે નીચે તરફનું કોણાવર્તન શોધો ($m_e = 9.11 * 10^{-31} kg$). [નોંધ :

આ સ્વાધ્યાયના મૂલ્યો, એ ધ્યાનમાં રાખીને આપવામાં આવ્યા છે કે તમને TVમાં ઇલેક્ટ્રોન ગનમાંથી ઉત્સર્જીત થઈને તેના સ્ક્રિન પર આપાત થતા ઇલેક્ટ્રોન પર થતી પૃથ્વીના ચુંબકીયક્ષેત્રની અસર સમજાવે]

[Watch Video Solution](#)

49. એક પેરામેગ્નેટીક ક્ષારના નમૂનામાં એકની ડાઈપોલ મોમેન્ટ 1.5×10^{-23} હોય તેવી 2×10^{24} પરમાણ્વીય ડાઈપોલ્સ આવેલી છે. આ દ્રવ્યને $4.2K$ તાપમાન સુધી ઠંડુ પાડીને તેને $0.64T$ જેટલા બાહ્ય ચુંબકીય ક્ષેત્રમાં રાખતા તેમાં 15% જેટલું સંતૃપ્ત મેગ્નેટાઈઝેશન મળે છે.

જો આ દ્રવ્યને $2.8K$ તાપમાન સુધી ઠંડુ પાડી તેના પર $0.98T$ જેટલું ચુંબકીય ક્ષેત્ર લાગુ પાડવામાં આવે તો આ નમૂનાની કુલ ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટ શોધો.

[Watch Video Solution](#)

50. જેમાં ગર્ભ તરીકે 800 જેટલી સાપેક્ષ પરમિએબિલીટીવાળું દ્રવ્ય આવેલું હોય તેવી $15cm$ જેટલી સરેરાશ ત્રિજ્યા ધરાવતી તથા 3500 જેટલા આંટાવાળું વાઈન્ડીંગ ધરાવતી રાઉલેન્ડ રીંગના વાઈન્ડીંગમાંથી $1.2A$ વિદ્યુતપ્રવાહ પસાર કરવામાં આવે ત્યારે તેના ગર્ભમાં ચુંબકીય ક્ષેત્ર કેટલું મળશે ?

Watch Video Solution

51. કવોન્ટ થીયરી મુજબ પરમાણુમાં ઈલેક્ટ્રોનની સ્પિન

ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટ $\vec{\mu}_s = - \left(\frac{e}{m} \right) \vec{S}$ જેટલી

અને કક્ષીય ચુંબકીય ડાઈપોલ મોમેન્ટ

$\vec{\mu}_l = - \left(\frac{e}{2} m \right) \vec{l}$ જેટલી હોવાનું ખૂબ મોટી

ચોકસાઈથી પ્રાયોગિક રીતે ચકાસી શકાય છે. આ બે માંથી

કયું સૂત્ર, ક્લાસિકલ થીયરી સાથે સુસંગત છે ? આ

પરિણામ તારવવા માટેની રૂપરેખા દોરો.

Watch Video Solution